

183.

A szabadságharc leverője

1848. december 2-án, 18 évesen, elődje lemondatásával lett a Habsburg Birodalom feje, s egyben magyar király. Édesapja a lemondatott király öccse volt, akit meggyőztek arról, hogy fia javára lépjen vissza a trónigénytől. Az uralkodóváltásra azért volt szükség, hogy az új királyt ne kösse az 1848. áprilisi törvényekre tett eskü, vagyis nem kell tiszteletben tartania a magyar szuverenitást.

- 1 Ki ő?
- 2 Meddig uralkodott?
- 3 Az ő utódlása is elég sok feszültséget hozott a Birodalom számára, több esetben is módosult az öröklés rendje. Miért?

210.

Európa puskaporos hordója

„[...] első kívánságunk fenntartani a nagy monarchiák közötti barátságot, amelynek a forradalommal szemben több veszíteni valójuk van, mint nyerni valójuk az egymás elleni harcban.” (Otto von Bismarck)

- 1 Melyik szövetség tagjai voltak a forrásban szereplő nagy monarchiák? Mikor jött létre?
- 2 Kik voltak a tagjai? Melyik térségben és miért kerültek egymással szembe?
- 3 Hogyan nevezzük ezt a konfliktust? Kialakult konfliktus az adott térségben élő népek között is. Milyen politikai célokat fogalmaztak meg?

223.

A vasminiszter

- a Példaképe Széchenyi István volt, hozzá hasonlóan a magyarországi infrastruktúra és azon belül a közlekedés fejlesztése volt az elsődleges célja.
 - b 1886-tól töltötte be a közmunka- és közlekedésügyi miniszteri posztot.
 - c Vasminiszterként is emlegették/emlegetik.
 - d A MÁV létrehozása az ő érdeme.
- 1 Ki ő?

245.

A vörösteror

„Mi nem egyes személyek ellen viselünk hadat. Mi a burzsoáziát, mint osztályt akarjuk megsemmisíteni. [...] ne is keressenek tényeket, bizonyítékokat arra nézve, hogy a vádlott szóval vagy tettel a szovjethatalom ellen fordult. Az első kérdésük az legyen, hogy melyik osztályhoz tartozik az illető. [...] Ez a vörösteror értelme és lényege.” (Vörös Terror c. lap cikke, 1918)

- 1 Melyik ideológia követői írták a cikket? Miből lehet ezt megállapítani? Milyen politikai rendszer megvalósítására törekedtek?
- 2 Melyik országban próbálták ezt megvalósítani és ki-nek a vezetésével?
- 3 Miért fontos dátum 1922 az ország történetében?

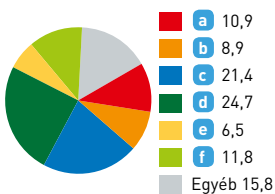

Magyar Demokrata Fórum

355.

A rendszerváltás utáni első választások

A rendszerváltás utáni első országgyűlési választások első fordulójának eredményét mutatja a diagram.

- 1 Egészítsd ki az ábrát a pártok nevével!
- 2 Mely pártok vettek részt az első kormány munkájában?
- 3 Ki lett a Magyar Köztársaság első miniszterelnöke? Melyik pártnak volt a vezetője?

183. A SZABADSÁGHARC LEVERŐJE

1. Ferenc József. 2. Uralkodása: 1848–1916. 3. Ferenc József örököse a fia, Rudolf volt. Rudolf 1889-es öngyilkosságát követően Ferenc József öccse, majd halála után annak fia, Ferenc Ferdinánd lett a kijelölt örökös. Ferenc Ferdinándot 1914. június 28-án Sarajevóban meggyilkolták. Mivel rangon aluli házassága miatt gyermekei nevében le kellett mondania a trónigénnyről, ezért a következő trónörökös Károly főherceg lett, aki Ferenc József öccsének (másik fiától született) unokája.

 V. Ferdinándról minden középiskolai tankönyv megemlíti, hogy uralkodásra alkalmatlan volt. Nem egyszerűen gyenge képességű, lassú észjárású ember volt, hanem súlyos beteg. Kiváló zenei képzettség mellett öt nyelven beszélt, tehát ilyen téren felkészítették az uralkodásra, de az biztos, hogy a politika egy pillanatig sem vonzotta. 1835-ben, 4 évesen került a trónra, és mindvégig az erőskezű kancellárok irányítottak helyette, ilyen volt például Metternich, majd Schwarzenberg.

1. 138. o. 2. 84. o. 3. 232. o. 4. 9–10. o.

184. OSZTROLENKA VÉRES CSILLAGA

1. Bem József / Jozef Bem. 2. 1848 karácsonján bevették Kolozsvárt, majd elfoglalták Nagyszeben is. 1849 február elején a vízaknai csatában áttörtek az orosz gyűrűn és február 9-én a piskinéi vívott csatában legyőzték az egyesített osztrák–orosz haderőt.

 A lengyel Jozef Bem egyike volt a 19. század „hivatásos forradalmárainak”. Bár egész életében Lengyelország felszabadítását tartotta fő céljának, önkéntesként harcolt a 19. század első felének több függetlenségi háborújában, felkelésében is. Részt vett az 1848–49-es magyar szabadságharcban is. Az erdélyi hadszíntéren sok dicsőséges katonai tett fűződik Bem nevéhez, katonái felnéztek rá, de többször került konfliktusba a magyar vezetőkkel. Mind a katonai, mind a kormányzati utasításokat saját belátása szerint hajtotta végre. A temesvári vereség után Bem az Oszmán Birodalomba emigrált, ahol iszlám hitre tért, és Murád pasa néven élt.

1. 138. o. 2. 84. o. 3. 232. o. 4. 291. o. 5. 10. o.

megakadályozza olyan németellenes szövetségek létrejöttét, amelynek alapja a franciák revánspolitikája lehet. A legfenyegetőbb egy francia–orosz szövetség lehetett volna, ezért Bismarck igyekezett mindent megtenni az oroszok megnyerésére. Ausztria elől is titkolva 1887-ben megkötötték a német–orosz visontbiztosítási szerződést, amelyben elismerték a bulgáriai orosz érdekeket. Az 1882-es hármas szövetség is Franciaország elszigetelésére szolgált.

1. 122. o. 2. 72. o. 3. 228. o. I 19–20. o.

209. A HÁROM „GRÁCIA”

1. A hármas antant, 1907. 2. Franciaország a baloldali alak – nemzeti színekbe / trikolorba öltözött Marianne figurája, a frígiai sapkával és a kokárdával. Oroszország a középső alak – a kezében kettős keresztet tartó „orosz anyácska”, ruhájának színe a Romanov-dinasztia színeit idézi. Nagy-Britannia a jobb oldali alak – horgonnyal a kezében, angol nemzeti színekbe öltözött, a jellegzetes római sisakot viselő Britannia. 3. Katonai jellegű szövetség, melynek legfőbb ellenfele Németország. A katonai jelleget mutatja a háttérben zajló háború, Németországra pedig a zeppelin utal.

1. 122. o. 2. 72. o. 3. 228. o. I 20. o.

210. EURÓPA PUSKAPOROS HORDÓJA

1. Három császár szövetsége, 1873. 2. A Német Császárság, az Orosz Birodalom és az Osztrák–Magyar Monarchia. A Balkánon az Oszmán Birodalom meggyengülése miatt mindhárom ország szerette volna kiterjeszteni befolyását a Balkán egyes régióiban. 3. Keleti kérdés. Felerősödtek a balkáni népek nemzeti törekvései, amelyek részben a törököktől való függetlenség, részben az egymással való területi és/vagy etnikai konfliktusok formájában jelentkeztek.

 A Balkánt szokás Európa puskaaporos hordójaként is emlegetni, hiszen a 19. században folyamatosan „szállította” a konfliktusokat. Az első komo-

kezet egyenjogúságát azonban csak 1895-ben mondták ki. Az emancipáció sikeréhez jelentősen hozzájárult, hogy a magyarországi zsidóság asszimilációja a városi, neológ zsidóság körében a 19. század végére felgyorsult. Ennek tekinthető a névmagyarosítás terjedése is. A kikeresztelkedés azonban kisebb mértékű, noha a társadalmi integráció terén vagy a közszférában való elhelyezkedés szempontjából előnynek számított.

1. 151. o. 2. 92. o. 3. 120. o. 4. 306. o., 310. o., 372. o.
5. 242. o. 1 25. o.

222. A MUNKÁSNEGYED NÉVADÓJA

1. Wekerle Sándor. 2. Mindhárom magyar politikust az ő miniszterelnöksége alatt temették el Magyarországon.

 1894-ben halt meg Kossuth Lajos az emigrációban, s eltemetése kapcsán válsághelyzet állt elő, hiszen Ferenc József megtiltotta az állami temetést, sőt azt is elvárta, hogy a kormánytagok távol maradjanak az eseménytől. Wekerle végül úgy oldotta meg a helyzetet, hogy Budapest rendezte meg a nagyszabású eseményt. Második kormányfői ciklusa idejére esett II. Rákóczi Ferenc és Thököly Imre maradványainak hazahozatala. Az ünnepélyes újratemetésekre 1906-ban került sor Kassán, illetve Késmárkon, de ekkor már az uralkodónak sem volt kifogása.

1. 146. o. 2. 90. o. 1 25–26. o.

223. A VASMINISZTER

1. Baross Gábor.

 Baross Gábor minisztersége idején sokat támadott, ám eredményessége okán ellenfelei által is elismert szereplője volt a dualizmus kori politikai életnek. Rövid, de rendkívül tevékeny felnőtt életét jórészt a magyarországi infrastruktúra fejlesztésének szentelte, hiszen – Széchenyi Istvánhoz hasonlóan – ő is azt vallot-

a brit politikai vezetés támogatását, sőt. A magyar közvélemény teljesen félreértette a Lord cikkében rejlő lehetőségeket.

1. 183. o. 2. 111. o. 3. 247. o. 4. 351. o. I 36–37. o.

244. KÖZTES-EURÓPA AZ I. VILÁGHÁBORÚ UTÁN

1. Lengyelország, 2. Jugoszlávia, 3. Csehszlovákia, 4. Ausztria vagy Magyarország, 5. Lengyelország, 6. Csehszlovákia, Szerb–Horvát–Szlovén Királyság, Románia

 A kisantant 1920–21-ben született meg azért, hogy Magyarország revíziós törekvéseinek ellenállva megőrizze az I. világháború végén elfogadott béke területi intézkedéseit. A szövetséget Párizs hathatós támogatása mellett létrehozó három állam: Szerb–Horvát–Szlovén Királyság, Románia és Csehszlovákia kétoldalú szerződésekben rögzítette a katonai együttműködés alapelveit, Magyarország gazdasági és külpolitikai elszigetelését.

1. 158. o. 3. 247. o. I 37. o.

245. A VÖRÖSTERROR

1. A kommunizmus/bolsevizmus. A burzsoázia megsemmisítésére törekszik, a vörös terror bevezetéséről van szó, a szovjethatalmat védi. Proletárdiktatúra a cél. 2. Szovjet-Oroszországban, Lenin vezetésével. 3. 1922-ben hozták létre a Szovjetuniót.

 A demokratikus centralizmus elvét Lenin fogalmazta meg. Eszerint a legfontosabb feladat az ideológiai egység megteremtése, ami csak egy centralizált pártban valósítható meg, ahol a kisebbség aláveti magát a többségnek, ahol a központi akarat érvényesül. Ugyanakkor bizonyos fokú demokráciára is szükség van, ezért a párt szerveit a tagok választják, s beszámolási kötelezettséggel tartoznak választóik felé.

1. 170. o. 2. 104. o. 5. 275. o. I 37. o.

helyezték annyira előtérbe. Pozsgay kijelentése a Kádár-rendszer politikai alapját kérdőjelezte meg annak ellenére, hogy Pozsgay az adott helyzetben el akarta kerülni, hogy forradalomnak nevezze az 1956-os eseményeket. Népfelkelésnek nevezte az idézet, ma forradalomnak nevezzük. A forradalom olyan fordulatot jelöl, ami gyökeres változást eredményez vagy eredményezhet, ha győz, a népfelkelés ennél egy mérsékeltbb fordulatot jelöl. 2. 1989. június 16-án, a kivégzés 31. évfordulóján Nagy Imre és társainak újratemetése. Ez az esemény jelezte, hogy 1956 teljes átértelmezésével megszűnt a Kádár János nevéhez kapcsolt rendszer. (Kádár 1989. július 6-án halt meg, ezen a napon hirdette ki a Legfelsőbb Bíróság Nagy Imre és társai rehabilitációját.) 3. Az MSZMP reformszármányának egyik meghatározó tagja volt.

1. 237. o. 2. 146. o. 3. 148. o. I. 109–110. o.

355. A RENDSZERVÁLTÁS UTÁNI ELSŐ VÁLASZTÁSOK

1. a) MSZP, b) Fidesz, c) SZDSZ, d) MDF, e) KDNP, f) FKgP. 2. Az MDF, az FKgP és a KDNP. 3. Antall József, aki az MDF vezetője volt.

1. 238. o. 2. 147. o. 3. 148. o. 5. 311. o., 367. o. I. 110–111. o.

356. MAGYARORSZÁG ÁLLAMFORMÁI

1. Fejedelemség: 895–1000. 2. (Patrimoniális) királyság: 1000–1438. 3. Rendi monarchia: 1438–1848. 4. Alkotmányos monarchia: 1848–1849. 5. Abszolút monarchia: 1849–1860. 6. Alkotmányos monarchia: 1860–1918. 7. Első magyar köztársaság (népköztársaság): 1918–1919. 8. Tanácsköztársaság: 1919. 9. Király nélküli királyság: 1920–1946. 10. Második magyar köztársaság: 1946–1949. 11. Népköztársaság: 1949–1989. 12. Harmadik magyar köztársaság: 1989–.

I. 111. o.